

NiN Basiskartlegging av verneområder i Vestfold og Telemark fylke 2021

John Gunnar Brynjulvsrud / Alexander Nilsson / Terje Blindheim

NiN Basiskartlegging av verneområder i Vestfold og Telemark fylke 2021

Forfattere: John Gunnar Brynjulvsrud / Alexander Nilsson / Terje Blindheim

Publisert: 01.02.2022

Antall sider: 36 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Miljødirektoratet

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Brynjulvsrud, J.G., Nilsson, A. og Blindheim, T. 2022. NiN Basiskartlegging av verneområder i Vestfold og Telemark fylke 2021. BioFokus-rapport 2022-027. Stiftelsen Biofokus. Oslo

Forsidebilder: Bøkeskog i Ryggsåsen NR/ Myrflate/helofyttsump – Nomevatn fuglefredningsområde / Rosenjodskinn – Gygestolen NR / Begerfingersopp i Ryggsåsen NR/ Korallpiggsopp – Gygestolen NR Foto: John Gunnar Brynjulvsrud/ Alexander Nilsson

Biofokus rapport 2022–027

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-062-5

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen BioFokus har på oppdrag fra Miljødirektoratet foretatt naturfaglige registreringer i 12 verneområder i Vestfold og Telemark. Line-Kristin Larsen har vært kontaktperson hos Miljødirektoratet. John Gunnar Brynjulvsrud har vært prosjektleder og ansvarlig for utarbeiding av rapport. I tillegg har Alexander Nilsson og Terje Blindheim bidratt både til feltarbeidet og utarbeidelse av rapport. Vi vil gjerne takke Line-Kristin Larsen for et godt samarbeid gjennom hele prosessen. Vi vil også takke andre ansatte i BioFokus som har bidratt med å bestemme innsamlede arter.

Oslo/Bø, 01.02.2022

Alexander Nilsson og John Gunnar Brynjulvsrud

Kelogadd i Gygestolen NR. Foto: J.G. Brynjulvsrud

Sammendrag

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag for Miljødirektoratet foretatt naturfaglige registreringer etter NiN 2.2. i målestokken 1:5000 i tolv verneområder i Vestfold og Telemark fylke fordelt på kommunene Tønsberg, Larvik, Holmestrand, Bamble, Nome og Midt-Telemark. For hvert område er eventuelle utfordringer knyttet til forvaltning, eventuelle behov for forvaltnings- eller skjøtselstiltak, og eventuelle utfordringer knyttet til kartlegging oppsummert.

De kartlagte verneområdene utviser stor variasjon i naturtyper, både innen våtmarks- og fastmarksvegetasjon. Alt fra fattig tørkeutsatt lyngskog, til kalkskog, høgstaudeskog og edellausvask er representert. I tillegg inngår betydelige arealer med våtmark i flere av de undersøkte reservatene. Alle data er registrert via NiN-app og levert til godkjenning hos oppdragsgiver via NiN-web. Det er i alt registrert 175 poster av 41 forskjellige rødlistearter fordelt på 5 sterkt truede (EN), 10 sårbare (VU) og 26 nær truede (NT). Registreringene er sendt til Artskart.

Kartlegging etter NiN-systemet og inndeling i kartleggingsenheter er på mange måter utfordrende. En skal ha oversikt over kartleggingsenheter, grunntyper, rødlistede kartleggingsenheter og antall kartleggingsenheter i kartfiguren, og videre over brukshistorikk som kan påvirke typifiseringen. Fokuset på artskartlegging kommer ofte i siste rekke. Eksempelvis kan det være utfordrende å skille mellom flomskogsmark (T30), flompåvirkta myr- og sumpskogsmark (V2), og helofyttsummer (L4) og myr (V1). Videre er det delvis knyttet utfordringer til å identifisere klare grenser mellom ulike grunntyper og kartleggingsenheter i skog, og særlig slike som ofte opptrer i mosaikk. Eksempler på slike er skillene mellom ulike trinn av tørkeutsatthet og kalkinnhold i skog i terreng med tette variasjoner i topografi, gradienter i eksempelvis raviner på marin leire, eller områder med omfattende hogstpåvirkning og tilplanting.

I årets rapport var vi oppfordret til å utdype rødlistede landformer som manglet i ulike kartleggingsenheter. I alt ble 2 rødlistede landformer påvist – Delta (VU) i Nome fuglefredningsområde, og Leirravine (VU) i Nedre Rønningskåsene NR. Utover dette ble 11 rødlistede naturtyper påvist fordelt på 4 EN, 5 VU og 2 NT, hvorav 4 er i våtmarkssystemer og 7 i fastmarkssystemer.

Det bør nevnes at normalskogbestandets (produksjonsskogens) suksesjonsstadier (7SD-NS) bør registreres i normalskog, da dette vil kunne gi forvaltningsrelevant informasjon for dem som skal bruke dataene fra kartleggingene.

Innhold

1	Innledning	6
2	Metode	7
2.1	Kunnskapsgrunnlag og forarbeid	7
2.2	Feltkartlegging	7
2.3	Kartleggingsverktøy	7
3	Verneområder kartlagt i 2021	8
3.1	Kartlagte rødlistearter	9
3.2	Karlsvika plantefredningsområde	11
3.3	Minnesjø naturreservat	13
3.4	Murefjell naturreservat	15
3.5	Pindalen øst naturreservat	17
3.6	Langedalsfjellet naturreservat	19
3.7	Gygrestolen naturreservat	21
3.8	Tolvmannsmyr naturreservat	22
3.9	Ryggsåsen naturreservat	25
3.10	Bambleåsen naturreservat	28
3.11	Nedre Rønningkåsene	30
3.12	Ajertangen naturreservat	31
3.13	Nomevatn fuglefredningsområde	33
4	Referanser	35

1 Innledning

På oppdrag for Miljødirektoratet har BioFokus fått i oppgave å utføre basiskartlegging i totalt 12 verneområder i Vestfold og Telemark. Denne rapporten skal gi en kort oversikt over alle kartlagte verneområder, samt omtale vanskeligheter eller usikkerheter i typebestemmelser og utfigurering etter NiN 2.2. Rapporten omtaler også spesielle utfordringer, behov for skjøtsel og andre forvaltningsbehov i de kartlagte verneområdene.

Figur 1: Lågurtedellauvskog i Murefjell NR. Foto: A. Nilsson

2 Metode

I Norge er det utarbeidet et system for å typeinndele og beskrive all variasjon i norsk natur både på fastlandet, i ferskvann og i havområder. Dette systemet, Natur i Norge (NiN), foreligger i versjon 2.2. og er publisert digitalt hos Artsdatabanken (Halvorsen et al. 2016). Kartleggingsenhetene og kartleggingsreglene følger kartleggingsveileder for kartlegging etter NiN i målestokk 1:5000 (Bratli et al. 2019) og oppdragsbeskrivelsen for basiskartleggingen i 2021 (Miljødirektoratet 2021).

I basiskartleggingen kartlegges alt landareal, slik at resultatet er en heldekkende inndeling i kartleggingsenheter og beskrivelse av egenskaper for disse. Oppdragsbeskrivelsen har egne regler for sammenslåing av kartleggingsenheter (f.eks. fattige skogtyper), for å effektivisere kartleggingen i felt, men samtidig ikke gå glipp av relevante data. Kartleggingen omfatter kun terrestrisk natur (landarealer), men et par typer marine / limniske miljøer blir også registrert (hovedsakelig rike helofytt-sumper).

2.1 Kunnskapsgrunnlag og forarbeid

Grunnleggende data om de ulike verneområdene er gjennomgått på forhånd for å få et godt overblikk over kjente naturkvaliteter, forvaltningsutfordringer etc. Kilder som er brukt er bl.a. Naturbase, Artskart, historiske flybilder og eventuelle eksisterende forvaltningsplaner.

Kunnskapsgrunnlaget for de ulike verneområdene varierer. Dokumentasjonen i Naturbase er som regel en kortfattet beskrivelse av respektive verneområde og eventuelle kartlagte naturtypelokaliteter. Artsdata i Artskart er også av svært varierende dekning og kvalitet. Verneområder hvor det er utarbeidet forvaltningsplan er generelt de som har best kunnskapsgrunnlag om naturkvaliteter.

2.2 Feltkartlegging

Det har vært mange områder å kartlegge, og feltkartlegging har vært fordelt over hele feltsesongen, i perioden juni til oktober. Tidsbruken i de ulike områdene har variert sterkt avhengig av størrelse og kompleksitet i naturforhold. Fjordnære områder ble prioritert for tidlig kartlegging, for å kunne få med seg vegetasjon og arter på best mulig måte, mens skogområder i stor grad ble kartlagt senere.

2.3 Kartleggingsverktøy

Undersøkellesområdene er definert og laget av oppdragsgiver. Registreringen gjøres hovedsakelig digitalt i felt, via NiN-appen, på Ipad. NiN-appen gjør det mulig at alle dataene er mer eller mindre ferdig bearbeidet når man forlater et område, og dataene (kartinformasjon og registrerte variabler) blir tilgjengelig direkte for oppdragsgiver. Topologi etc. blir kontrollert inne i etterkant, før dataene blir sendt til godkjenning i NiN-web.

For artsregistrering har Biofokus brukt sin egen app felt-BAB for registrering direkte i felt. Registreringene går deretter via Biofokus sin ArtsfunnBase (BAB), og er dermed gjort tilgjengelig i Artskart (Artsdatabanken og GBIF Norge 2020).

3 Verneområder kartlagt i 2021

BioFokus har basiskartlagt i alt 12 verneområder i Vestfold og Telemark i 2021. De kartlagte verneområdene er alle naturreservater, og ligger i henholdsvis Tønsberg, Holmestrand, Nome, Midt-Telemark, Sandefjord og Bamble kommuner. Verneområdene oppviser stor variasjon i geologi, topografi, vegetasjonssammensetning og kulturpåvirkning.

Tabell 1: Verneområder kartlagt i Vestfold og Telemark i 2021.

Navn	VO-nummer	Verneform	Kommune(r)	Alt landareal kartlagt	Delområde ca. daa.
Karlsvika plantefredningsområde	VV00002464	Naturreservat	Tønsberg	Ja	
Minnesjø naturreservat	VV00003174	Naturreservat	Nome	Ja	
Murefjell naturreservat	VV00001848	Naturreservat	Nome	Ja	
Pindalen øst naturreservat	VV00003524	Naturreservat	Nome	Ja	
Langedalsfjellet naturreservat	VV00003243	Naturreservat	Midt-telemark	Ja	
Gygrestolen naturreservat	VV00003241	Naturreservat	Midt-telemark	Ja	
Tolvmannsmyr naturreservat	VV00001217	Naturreservat	Tønsberg/Larvik	Ja	
Ryggsåsen naturreservat	VV00003217	Naturreservat	Tønsberg/Holmestrand	Ja	
Bambleåsen naturreservat	VV00003523	Naturreservat	Bamble	Ja	
Nedre Rønningkåsene	VV00003310	Naturreservat	Nome	Ja	
Ajertangen naturreservat	VV00001124	Naturreservat	Nome	Ja	
Nomevatn fuglefredningsområde	VV00000763	Naturreservat	Nome	Ja	

3.1 Kartlagte rødlistearter

Artskartlegging i prosjektet har (foruten vurdering av skillearter mellom kartleggingsenheter) vært fokusert på rødlistearter, fremmede arter og i noen grad andre problemarter. Alle relevante funn er registrert i Artskart.

Fremmedarter og andre problemarter er kommentert i merknad til de enkelte kartfigurene, og det er også kommentert her i rapporten under de enkelte verneområdene.

Det har i løpet av kartleggingen i prosjektet blitt gjort en god del funn av rødlistede arter, se tabell 2. I Gygestolen NR ble blant annet svøpfellmose, pelsblæremose og rosenjodskinn (alle VU) påvist på nye lokaliteter. Stuvkraterlav (EN), bøkepærelav (EN) og øyekrittlav (VU) ble alle påvist i Ryggsåsen NR. Rosa tusselav (VU) ble påvist i Langedalsfjellet NR. Dette er alle sjeldne arter som nå er gjennom dette prosjektet har fått nye lokaliteter.

Tabell 2: Rødlistede arter registrert på prosjektet

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Status2021	Totalt
Karplanter	<i>Fraxinus excelsior</i>	Ask	EN	3
	<i>Galium triflorum</i>	Myskemaure	NT	1
	<i>Goodyera repens</i>	Knerot	NT	1
	<i>Pyrola chlorantha</i>	Furuvintergrønn	NT	1
	<i>Taxus baccata</i>	Barlind	VU	18
	<i>Ulmus glabra</i>	Alm	EN	1
Moser	<i>Buxbaumia viridis</i>	Grønnsko	NT	2
	<i>Frullania bolanderi</i>	Pelsblæremose	VU	1
	<i>Neckera pennata</i>	Svøpfellmose	VU	1
Sopper og lav	<i>Amylocorticium subincarnatum</i>	Rosenjodskinn	VU	6
	<i>Antrodia mellita</i>	Honninghvitkjuke	NT	1
	<i>Antrodia pulvinascens</i>	Ospehvitkjuke	NT	2
	<i>Bacidia biatorina</i>	Kastanjelundlav	NT	2
	<i>Carbonicola anthracophila</i>	Lys brannstubbela	VU	3
	<i>Carbonicola myrmecina</i>	Mørk brannstubbela	VU	3
	<i>Chaenotheca subroscida</i>	Sukkernål	NT	1
	<i>Chaenothecopsis fennica</i>	Tyrinål	NT	2
	<i>Chaetodermella luna</i>	Furuplett	NT	1
	<i>Fomitopsis rosea</i>	Rosenkjuke	NT	41
	<i>Gyalecta derivata</i>	Stuvkraterlav	EN	1
	<i>Gyalecta ulmi</i>	Almelav	NT	2
	<i>Heridium coralloides</i>	Korallpiggsopp	NT	1

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Status2021	Totalt
	<i>Hertelidea botryosa</i>	Druelav	NT	7
	<i>Lentaria epichnoa</i>	Hvit vedkorallsopp	NT	1
	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	Svartsonekjuke	NT	4
	<i>Phellinus pini</i>	Furustokkjuke	NT	16
	<i>Phlebia centrifuga</i>	Rynkeskinn	NT	4
	<i>Phlyctis agelaea</i>	Øyekrittlav	VU	2
	<i>Postia guttulata</i>	Dråpekjuke	VU	1
	<i>Pyrenula nitida</i>	Bøkepærelav	EN	1
	<i>Schismatomma pericleum</i>	Rosa tusselav	VU	1
	<i>Sclerophora pallida</i>	Bleikdoggnål	NT	1
	<i>Sistotrema raduloides</i>	Kronepiggsinn	NT	1
	<i>Steccherinum collabens</i>	Sjokoladekjuke	VU	1
	<i>Xylobolus frustulatus</i>	Ruteskorpe	NT	3
	<i>Alectoria sarmentosa</i>	Gubbeskjegg	NT	10
	<i>Biatoridium monasteriense</i>	Klosterlav	NT	2
	<i>Calicium denigratum</i>	Blanknål	NT	14
	<i>Cladonia parasitica</i>	Furuskjell	NT	7
	<i>Ramboldia elabens</i>		NT	4
Totalsum				175

Figur 2: Pelsblæremose (t.v.) og furustokkjuke (t.h.) fra Gygestolen NR. Foto: J.G. Brynjulvsrud

3.2 Karlsvika plantefredningsområde

Forvaltningsutfordringer – sammendrag

Tabell 3. Forvaltningsrelevante problemstillinger i Karlsvika plantefredningsområde

Beskrivelses-variabler	Arter/inngrep	Lokaliteter	Situasjon	Tiltak
7GR: Grøfting	Dyp grøft nord-øst for verneområde reduserer vanntilførselen i sumpskogen.		Vanntilførsel reduseres og er sannsynligvis mindre enn naturlig.	Dersom grøfter fylles vil vannet kunne strømme inn i lokaliteten og tilføre større mengder vann.
Mdir PRFI: Fysiske inngrep	Skjøtsel/restaureringshogst.	Omkring verneområdet.	Enkeltrær og mindre flater rundt reservatet er hogd. Inngrepet har kanskje vært for omfattende.	Gjøre grundig evaluering av hvorvidt tiltaket har gitt ønsket effekt. Tilse at ikke fremmedarter sprer seg inn i området.

Naturfaglige observasjoner

Karlsvika plantefredningsområde ligger i Tønsberg kommune, kun noen hundre meter fra fjorden. Vegetasjonssonen er boreonemoral og berggrunnen består av rombeporfyr. Løsmassene er marine strandavsetninger og noe randmorene. Området ligger i et relativt flatt landskap, med noe helling fra nord nedover mot sør. Rombeporfyr er en relativt rik bergart, og spesielt dersom den hyppig er i kontakt med vann vil den frigi mye næringsstoffer, slik som i dette tilfellet der sumpskogen er rik.

Verneområdet ligger i mellom en vei, et boligområde og jordbruksarealer. Spesielt boligområdet gjør området noe mer eksponert for vind og lys enn dersom tilgrensende areal var skog. Noe tilgrensende areal nord for området er også flatehogd etter 2015, noe som har økt eksponering for lys og vind, og hatt en negativ kanteffekt. Området har i dag mye svartor, en del gran, samt noe eik og rogn. Svartorene har utviklet sokler og vannbassengene var store på befaringsstidspunktet, noe som gir habitat for vannlevende planter og dyr. Rik svartorsumpskog er rødlista som sårbar (VU).

Området er vernet for å bevare en populasjon av Hestekjørvel (CR), men arten ble ikke påvist under feltundersøkelsen. Arten har ikke vært påvist siden 2005, og det er rimelig å anta at arten ikke lenger finnes på lokaliteten.

Forvaltningsrelevante problemstillinger

Den dype grøfta nord-øst for verneområdet antas å påvirke vanntilførselen i sumpskogen. Antagelig ville vanntilførselen vært enda bedre dersom grøfta ble fylt igjen. Vannbassengene er i dag store, men en naturlig vannhusholdning ville trolig bridratt til høyere kvalitet i sumpskogen. Skjøtselshogsten som er utført er omfattende, og hvorvidt dette gagnar området er usikkert. Samtidig vil det muligens være

gunstig for å bidra til å redusere andelen gran og erstatte denne med svartor. Hogsten har bidratt til å tilføre noe død ved inn i lokaliteten, dette kan også potensielt være positivt for arter knyttet til dødt virke på sikt.

Praktiske utfordringer i felt

Det finnes lite offentlig tilgjengelig informasjon om skjøtselstiltaket, og det hadde vært en fordel om informasjon om dette var sendt ut før kartleggingen fant sted.

Usikkerhet og alternative valg

Grøftingen er lokalisert utenfor verneområdet men er likevel vurdert som aktuell grunnet dens økologiske påvirkning på verneområdet.

Figur 3: Rik svartorsumpskog med store vannbasseng i Karlsvika plantefredingsområde. Foto: A. Nilsson

3.3 Minnesjø naturreservat

Forvaltningsutfordringer – sammendrag

Tabell 4. Forvaltningsrelevante problemstillinger i Minnesjø naturreservat.

Beskrivelses-variabler	Arter/inngrep	Lokaliteter	Situasjon	Tiltak
9 TS: Tresjiktstruktur	Gran	Nord for Kollbånn, Sør for Huldretjørn, Minnesjøøyana	Tett plantasjeskog	Tynning av ensjiktet ungskog med hensikt å skape mer variert skogstruktur og død ved.

Naturfaglige observasjoner

Minnesjø naturreservat omfatter et stort, variert skogområde på vestsiden av Langen i Nome kommune. Vegetasjonssonen er sørboreal og berggrunnen varierer i hovedsak mellom gneis og granitt. Løsmassene i området er av tynt forvitningsmateriale og stedvis noe morenemateriale. Området er stort sett basefattig, men flekkvis forekommer rikere partier av med både svak-lågurt og lågurt. Området har en variert topografi, med ulik eksponering og høyde over havet.

Treslagssammensetningen er variert, med stedvis god representasjon av både boreale løvtrær, edelløvtrær og bartrær. Enkelte deler har mye og bred spredning i nedbrytningsstadier mens andre områder er relativt fattig på død ved. I områder med mye ungskog er død ved nesten fraværende. Gode forekomster av ribbarkstrær og stedvis mye variasjon i dødt virke anses som de viktigste elementene for arts mangfoldet i reservatet.

Arts mangfoldet i området er generelt rikt og etter hvert godt undersøkt for spesielt sopp og lav. 44 rødlista arter (2 EN, 12 VU og 20 NT) er hittil registrert (inkludert ask og alm). Nord for Korpefjellet (rett utenfor reservatet) har det i senere år også blitt registrert en rekke rødlistearter, og spesielt nevneverdig er funn av lundkjuke (EN) i 2019. Dette er det fjerde funnet av arten i Norge, men lokaliteten er utenfor vernegrensen. Av rødlista naturtyper ble typene kalk- og lågurtfuruskog (VU), frisk rik edelløvskog (NT) og lågurtedelløvskog (VU) påvist.

Forvaltningsrelevante problemstillinger

Det ble påvist betydelige arealer i området med ung ensjiktet skog uten død ved og store trær. Dersom disse blir stående urørt vil det ta svært mange år før bestandene kan fungere som leveområder for truede arter. Tiltak kan imidlertid raskt forbedre bestandenes potensial som habitat. Det anbefales at det utføres tynning i tett og ensjiktet ungskog, slik at lystilgangen økes samtidig som trærne som felles kan bli liggende som død ved. Et slikt tiltak vurderes å være positivt for det biologiske mangfoldet både på kort og lang sikt. Dette vil også kunne gi en mer variert tresjiktfordeling, ettersom en kan få innslag av løvtrær i ellers grandominerte bestand.

Praktiske utfordringer i felt

Ettersom sommeren var svært tørr ble registreringene av sopp antagelig noe mindre enn hva en kunne forvente. Områdets topografi og vekselvis rikhet ga utfordringer knytta til presise avgrensninger av kartleggingsenheter, og ulike former for mosaikk ble i slike tilfeller benytta.

Figur 4: Død ved i Minnesjø naturreservat. Foto: A. Nilsson

3.4 Murefjell naturreservat

Forvaltningsutfordringer – sammendrag

Området har ingen store forvaltningsutfordringer.

Naturfaglige observasjoner

Området befinner seg i Nome kommune i sørboreal vegetasjonssone, og dominerende bergart er granittisk gneis. Av løsmasser forekommer noe morenemateriale stedvis. Topografien er svært variert og skaper et mangfoldig landskapsbilde med li-sider i ulik eksponering, bratt og slakt terreng forekommer om hverandre, koller bidrar til ytterligere variasjon og landskapet innehar også forekomster av tjern med tilhørende bekkesystemer.

Området har stor variasjon i rikhet, med mye areal på lågurt-trinnet. Treslagssammensetningen er også variert. Stedvis forekommer total edelløvdominans, mens det i fattigere partier er furudominans på tørr mark og gran på friskere typer. Boreale løvtrær som osp og rogn forekommer også hyppig spesielt på rikere grunn. Det er stedvis mye død ved, grove trær og flersjiktet skog, noe som gir grunnlag for et rikt og variert artsmangfold, noe som både er dokumentert fra tidligere registreringer, og som ble ytterligere dokumentert under denne feltundersøkelsen. Naturreservatet anses å inneholde svært mange sentrale nøkkelementer som huser et rikt og variert artsmangfold med mange rødlista arter. Kvalitetene anses også å ville øke markant i årene som kommer ettersom området er produktivt, og raskt vil generere flere elementer artene er avhengige av. Området er unikt fordi stort sett hele arealet har høy kvalitet for biologisk mangfold.

Spesielt mangfoldet av sopp og lav utmerka seg. Totalt 28 ulike rødlistearter (3 EN, 5 VU og 20 NT) er påvist i området (inkludert ask og alm). Arter verdt å trekke frem er: prikkporekjuke (EN), rosenjodskinn (VU) og sjokoladekjuke (VU), som alle er arter knytta til høyproduktiv lavlandsgranskog med kontinuitet. Av rødlista naturtyper ble rik edelløvskog (VU), frisk rik edelløvskog (NT) og kalk- og lågurtfuruskog (VU) påvist. Elementene med flest rødlista arter var liggende død ved og grovvokste rikbarkstrær.

Forvaltningsrelevante problemstillinger

Området har få forvaltningsrelevante problemstillinger.

Praktiske utfordringer i felt

Ettersom sommeren var svært tørr ble registreringene av sopp antagelig noe mindre enn hva en kunne forvente i et normalår.

Figur 5: Edelløvskog i Murefjell naturreservat. Foto: A. Nilsson

3.5 Pindalen øst naturreservat

Forvaltningsutfordringer – sammendrag

Tabell 5. Forvaltningsrelevante problemstillinger i Pindalen naturreservat.

Beskrivelsesvariabler	Arter/inngrep	Lokaliteter	Situasjon	Tiltak
1 AR: Relativ del-artsgruppesammensetning av tresjiktet – Eikeslekta	Eik	Rikere berggrunn med forekomster av svak-lågurt/lågurt.	Lav/ingen rekrutering av Eik.	Rydde bort gran og sikre spiring av unge eikeplanter.

Naturfaglige observasjoner

Området befinner seg i Nome kommune i sørboreal vegetasjonssone, og berggrunnen består av granittisk gneis. I nedre partier i nord og vestover forekommer moreneavsetninger. Området har en relativt ensformig topografi, men enkelte kløftepartier og gunstige eksposisjoner gir gode forhold for spesielt eik. Vegetasjonstypene i området er stort sett fattige, med enkelte forekomster av rikere typer. Kartleggingsenheter som skiller seg ut er lågurt-forekomstene i lavereliggende deler i nord og vest.

Skogen er stort sett hogstklasse 5 og eldre, og området har lite ungskog. Samtidig står furuskogen i øvre partier på så lav bonitet at utviklingen av elementer her går svært sakte. Det er hovedsakelig i lavereliggende deler i nord og vest at skogen og elementene er best utvikla. Her finnes stedvis grovvokste og store trær. Noe av disse har også falt over ende og danner død ved av grove dimensjoner. Flere av trærne her har utviklet grov sprekkbark som danner mikrohabitater for en rekke organismer.

Av arts mangfold er det spesielt sopp og lav som utmerker seg. Stående død ved av furu, liggende død ved av eik, og stamme av grov eik var elementene der det ble påvist flest rødlistede arter og anses som de viktigste elementene i området. Arten rimflekklav (EN) ble påvist på stammen av en grov eik i 1999. Dette er en sjelden art som ble ettersøkt under feltundersøkelsen i år, men den ble ikke gjenfunnet. Arten er svært liten og lett å overse, men det kan også hende lokaliteten er utgått. Totalt er 19 rødlistearter (2 EN, 3 VU, 14 NT) påvist i naturreservatet (inkludert ask og alm). Av rødlista naturtyper ble lågurtedelløvskog (VU) påvist.

Forvaltningsrelevante problemstillinger

Området ligger i kanskje landets beste eikeregion (Drangedal), med muligens det største arts mangfoldet knytta til eik. Arts mangfoldet knytta til eik i regionen er svært rikt, og sannsynligvis er det meste av mangfoldet her heller begrensa av tilgang på egne substrat og elementer, framfor spredningsevne. Derfor er det viktig at områdene som vernes inneholder elementer som kan huse mangfoldet. Elementer som da bør prioriteres er store grove trær, død ved og hule trær av eik. Pindalen Øst har en del grove store eiketrær, noe død ved av eik og noen hule trær. Samtidig er rekruteringen av unge eiketrær i området dårlig, noe som på sikt kan være bekymringsverdig.

Området ville også hatt fordel av økt eikeandel i treslagssammensetningen, til fordel for treslag som gran. I Pindalen Øst forekommer eik hovedsakelig i de rikere sidene mot nord og vest, og det anbefales at det her gjennomføres tiltak for å sikre rekrutering av eik. Fjerning av gran til fordel for eik anses også

som et effektivt tiltak. Dersom gran fjernes bør disse legges igjen som død ved. Det anbefales også at de ringbarkes fremfor å hogges, slik at de først fungerer som stående død ved, før de faller til bakken.

Praktiske utfordringer i felt

Ettersom sommeren var svært tørr ble registreringene av sopp antagelig noe mindre enn hva en kunne forvente. Områdets topografi og vekselvis rikhet ga utfordringer knytta til presise avgrensninger av kartleggingsenheter, og ulike former for mosaikk ble i slike tilfeller benytta.

Figur 6: Pindalen øst naturreservat. Foto: A. Nilsson

3.6 Langedalsfjellet naturreservat

Forvaltningsutfordringer – sammendrag

Tabell 6. Forvaltningsrelevante problemstillinger i Langedalsfjellet naturreservat.

Beskrivelses-variabler	Arter/inngrep	Lokaliteter	Situasjon	Tiltak
7 SN: Naturlig bestandsreduksjon på tresatt areal	Kontrollert lyngbrann.	Hele området	For lite brannpåvirkning	Lyngbrann for å redusere vekst hos furu, rekruttere gadd og liggende død ved.

Naturfaglige observasjoner

Området befinner seg i Midt-telemark kommune i sørboreal vegetasjonssone, og berggrunnen består av granittisk gneis. Av løsmasser finnes det i deler av området moreneavsetninger som stedvis gir anrikninger, mens det i nedre deler stort sett er bart fjell. Området er sør-vendt, og har en relativt ensformig topografi. Den sørvendte eksponeringen gir høy solinnstråling og helningen på terrenget øker uttørkingsfaren ytterligere, slik at tørre naturtyper er godt representert. Samtidig finnes søkk og flatere partier som gir opphav til fuktigere typer. Stor variasjon i rikhet preger vegetasjonstypene i området, med mange små rike «flekke».

Området har som følge av tørkeutsatthet og eksponering antagelig vært utsatt for brannhendelser, noe som både brannspor og forekomster av brannkrevende arter vitner om. Samtidig er mengden stående og liggende død ved generelt liten. Området er hovedsakelig dominert av furu og gran, men stedvis forekommer osp, rogn, bjørk og også eik, spisslønn og enkeltvis andre edelløvtrær. Gode forekomster av søyleeiner i tørkeeksponerte bratte partier er også verdt å trekke frem som positivt.

Artsmangfoldet i området er ikke veldig rikt, og de største verdiene ble påvist på furuelementer, da hovedsakelig på gadd og læger. Totalt er 13 rødlistearter (2 EN, 2 VU og 9 NT) til nå påvist i naturreservatet (inkludert alm og ask). Av rødlista naturtyper ble lågurtedelløvskog (VU) og frisk rik edelløvskog (NT) påvist.

Forvaltningsrelevante problemstillinger

Området har få forvaltningsrelevante problemstillinger, samtidig har området noen mangler som kan fylles ved hjelp av skjøtsel. Området er noe fattig på død ved, både stående og liggende, samt at områdets største kvaliteter er knytta til brannpåvirka skog. Kontrollert lyngbrann er et tiltak ansett som viktig for å på sikt kunne bevare og øke områdets naturkvaliteter både knytta til habitat, elementer og arts mangfold. Lyngbrann vil kunne redusere veksten hos furutrær, skape gadd, død ved, brannså og kull. Alle disse faktorene er sentrale for å opprettholde arts mangfoldet knytta til brannpåvirka furuskog, en skogtype som etterhvert er svært dårlig representert, fordi naturlige skogbranner i dag med få unntak slukkes før de får noen stor effekt.

Praktiske utfordringer i felt

Ettersom sommeren var svært tørr ble registreringene av sopp antagelig noe mindre enn hva en kunne forvente i et normalår.

Figur 7: Søyleeiner i Langedalsfjellet naturreservat. Foto: A. Nilsson

3.7 Gygestolen naturreservat

Forvaltningsutfordringer – sammendrag

Tabell 7. Forvaltningsrelevante problemstillinger i Gygestolen naturreservat.

Beskrivelses-variabler	Arter/inngrep	Lokaliteter	Situasjon	Tiltak
7 FA: Fremmede arter	Rødhyll	Øst for Fagerlitjønn søndre	Forekomst	Fjerning av fremmed art

Naturfaglige observasjoner

Gygestolen naturreservat omfatter et forholdsvis stort, kupert skogområde i Midt-Telemark kommune. Området befinner seg i sørboreal og dels mellomboreal vegetasjonssone, og berggrunnen i området er dominert av granitt, granodioritt og foliert granitt. Topografien er variert, med flere smådaler, knauser, flater, fjell, stup og en større grov ur. Treslagssammensetningen er variert i de rikere lavereliggende arealene, med både edelløvtrær, boreale løvtrær og bartrær, mens koller og flater med fattigere vegetasjon domineres vekselvis av furu og gran. Skogen i området er variert med fattig, tørkeutsatt skog på kollene, til rike produktive skogtyper i dalganger, forsenkninger og skrenter, ofte grandominert, men flere steder dominert av boreale løvtrær og/eller edelløvtrær.

Eldre og gammel skog dominerer det meste av området, med forholdsvis gammel furudominert, men relativt homogen, strukturfattig skog på kollene og tørkeutsatte flater, dog med spredte keloelementer. I de friskere og mer produktive dalgangene er det i grove trekk rikelig med kontinuitetsbærende elementer, hvilket gjenspeiles i et rikt artsinventar knyttet til dødt virke av forskjellige treslag. Ofte er skogen noe yngre i dalgangene, men til gjengjeld er skogomløpet raskere i disse produktive arealene. I skrentene og flatene ved Sandtjørn er det sjeldent mye grov søyleeiner, hvorav mange individer har en diameter på 30 – 40 cm. Små kiler med ungskog forekommer blant annet sør i reservatet vest for Langetjønn, på østsiden av Fagerlitjønn, vest for Svattjønndalen, og på nordsiden av Spannslokfjell.

De rødlistede naturtypene Frisk rik edellauvskog (NT), og Rik gransumpskog (EN) forekommer stedvis i lavereliggende områder vest for Gygestolfjellet.

Artsmangfoldet er rikt og variert, og per januar 2022 er det registrert 39 rødlistede arter inkludert ask og alm i reservatet (3 EN, 14 VU, 19 NT) innen artsgruppene karplanter, lav, sopp og moser. Den klart største andelen med rødlistede arter er knyttet til skog med en viss kontinuitet.

Forvaltningsrelevante problemstillinger

Området har få forvaltningsrelevante problemstillinger. Rødhyll er påvist på østsiden av søndre del av Fagerlitjønn. Det finnes noen små kiler med ung skog, men disse forekommer i grove trekk på produktiv mark, og et forholdsvis raskt skogomløp er å forvente.

Praktiske utfordringer i felt

Området omfatter et kupert landskap og stedvis hyppig variasjon med hensyn til tørkeutsatthet, samt i partier en del veksling med hensyn til rikhet. Som følge er en del av naturvariasjonen i området

avgrenset som mosaikker. Ettersom sommeren var svært tørr ble registreringene av markboende sopp antagelig noe mindre enn hva en kunne forvente.

Figur 8: Grov søyleeiner i Gygestolen NR. Foto: J.G. Brynjulvsrud

3.8 Tolvmannsmyr naturreservat

Forvaltningsutfordringer – sammendrag

Tabell 8. Forvaltningsrelevante problemstillinger i Tolvmannsmyr naturreservat.

Beskrivelses-variabler	Arter/inngrep	Lokaliteter	Situasjon	Tiltak
Ingen		Hele området		

Naturfaglige observasjoner

Området befinner seg i Tønsberg og Larvik kommuner i sørboreal vegetasjonssone, og berggrunnen består av rombeoporfyrr med løsmasser av forvittringsmateriale. Tolvmannsmyr er et intakt nedbørsmyr-kompleks. Det innehar flere terrengformer av myr, både hvelvede myr-typer som er mer eller mindre tresatt og flatere typer nær Tolvmannstjenn. Myr-komplekset er godt ivaretatt av verneformen, og er i god tilstand.

Tilretteleggingen for friluftslivet som er gjort i området anses også som et vellykka tiltak for å redusere tråkk-slitasje over myra. Det er ikke påvist rødlista arter i området, men både konsentrisk og eksentrisk høymyr ble begge påvist og disse er rødlista naturtyper i kategorien sterkt trua (EN).

Forvaltningsrelevante problemstillinger

Området anses ikke for å ha direkte forvaltningsrelevante problemstillinger. Verneformen ivaretar naturverdiene i stor grad, og området anses ikke for å ha behov for skjøtsel/tiltak.

Praktiske utfordringer i felt

Feltdagen var preget av noe tåkete vær med dårlig sikt, så kartleggingen tok noe lengre tid, men dette påvirket ikke resultatet av kartleggingen.

Figur 9: Nedbørsmyr-kompleks i Tolvmannsmyr naturreservat. Foto: A. Nilsson

3.9 Ryggsåsen naturreservat

Forvaltningsutfordringer – sammendrag

Tabell x. Forvaltningsrelevante problemstillinger i Ryggsåsen naturreservat.

Beskrivelses-variabler	Arter/inngrep	Lokaliteter	Situasjon	Tiltak
7 FA: Fremmedartsinnslag	Rødhyll	Hogstglenner.	Dominerer busksjiktet.	Fjerne rødhyll.
9 TS: Tresjiktstruktur	Bøk, gran.	I deler med ungskog.	Tett, småvokst skog.	Forsiktig tynning.

Naturfaglige observasjoner

Området befinner seg i Tønsberg og Holmestrand kommuner i boreonemoral vegetasjonssone, og berggrunnen i området er rombeporfyrr. Det er stort sett åpent berg i området, men deler av området er også dekket av et tynt lag forvittringsmateriale. Topografien er relativt variert, med et flatt toppparti og sider ned fra toppen til alle kanter. Dette gir god representasjon av ulike eksponeringsgrader. Området innehar flere fuktige naturtyper, spesielt i topp-partiet der det forekommer partier med myr- og sumpskogsmark. Spesielt for området er også forekomstene av lågurt-bøkeskog på rasmark av rombeporfyrr. Stort sett hele området er rikt, og største delen av området er på lågurt-trinnet. Den karakteristiske forvittra rombeporfyrr-berggrunnen i kombinasjon med stedvis fullstendig kronedekning gjør at skogen i stor grad mangler feltsjikt av karplanter i store deler av vekstsesongen.

Bøk er det dominerende treslaget. I store deler er tresjiktet relativt ungt og tett grunnet hogst, mens det i andre deler (spesielt i vest) finnes grovvokst bøk. Stedvis forekommer mye gran, gjerne i kombinasjon med bøk, mens det andre steder forekommer edelløvtrær som lønn, alm og ask. I sumpskogpartier kommer også svartor inn. På de øverste kollepartiene er eik og furu dominerende, med einer i busksjiktet.

Artsmangfoldet i området er relativt rikt spesielt hva gjelder lav, som også var den artsgruppen som ble mest grundig undersøkt. Det er i naturreservatet til nå registrert 20 rødlistearter (4 EN, 4 VU og 12 NT). Funn av artene bøkepærelav (EN) og stuvkraterlav (EN) er verdt å trekke fram. Mangel på død ved og grove dimensjoner er nok blant hovedårsakene til at det ikke ble påvist flere rødlistede lav og sopp. Variasjon i topografi, vegetasjonstyper og treslag i området er alle faktorer som indikerer stort potensial for mange rødlistede arter. Rødhyll (SE) ble påvist en rekke plasser, og i store mengder der hogst nylig var utført. Av rødlista naturtyper ble rik gransumpskog (EN), rik edelløvskog (VU) og frisk rik edelløvskog (NT) påvist.

Forvaltningsrelevante problemstillinger

Av forvaltningsrelevante problemstillinger finnes flere, og problemstillingene er såpass omfattende at det burde utarbeides en skjøtelsesplan for området. Området har for det første mye en- og tosjiktet skog som står veldig tett, da hovedsakelig rene bøkebestand. Dette medfører at trærne sannsynligvis undertrykker hverandre, noe som igjen fører til at trærne både vokser sakte og forblir små lenge. Det er

antagelig hard konkurranse om lys, men også plass. I disse hogstpåvirka bestandene er mye kubikk tidligere tatt ut, og få store grovvokste trær. Forsiktig tynning i flere av de tette, småvokste bøkebestandene ville sannsynligvis medført økt tilvekst hos gjenværende trær, noe som kan gagne mange av bøkespesialist-artene. De fleste av disse trenger grovvokst, stor bøk, og tynning vil være et tiltak som fremskynder dannelsen av slike trær.

Det forekommer forholdsvis mye gran i bøkeskogen. Det kan være hensiktsmessig å tynne gran for å unngå treslagsskifte i de edelløvsdominerte skogene. Ved å gjøre dette vil man legge forholdene til rette for mange bøkespesialist-arter, som i dag har svært få leveområder. Ved å ringbarke gran vil man skape død ved, noe området i stor grad mangler, samtidig som man vil favorisere bøk framfor gran. En annen effekt av dette tiltaket er at gjenstående trær vil få mer lys, og dermed vil disse kunne vokse seg større.

Den siste forvaltningsrelevante problemstillingen som bør belyses er fremmedartsproblematikken i området. Spesielt rødhyll (SE) har fått godt fotfeste flere steder, og spesielt i nylig hogde bestand. Rødhyll sprer seg i området og bør fjernes for at arten ikke skal hindre rekruttering av andre edelløvtrær som bøk, ask og spisslønn.

Praktiske utfordringer i felt

Ettersom sommeren var svært tørr ble registreringene av sopp antagelig noe mindre enn hva en kunne forvente i et normalår.

Figur 10: Lågurt-bøkeskog på rasmark i Ryggsåsen naturreservat. Foto: A. Nilsson

3.10 Bambleåsen naturreservat

Forvaltningsutfordringer – sammendrag

Tabell 9. Forvaltningsrelevante problemstillinger i Bambleåsen naturreservat.

Beskrivelses-variabler	Arter/inngrep	Lokaliteter	Situasjon	Tiltak
4 DL: Liggende død ved (læger)	Gran.	Død ved fattige polygoner.	Lite læger	Kontrollert lyngbrann for å skape liggende død ved.
4 DG: Stående død ved (gadd)	Furu.	Død ved fattige polygoner.	Lite gadd.	Kontrollert lyngbrann for å skape stående død ved.

Naturfaglige observasjoner

Området befinner seg i Bamble kommune i boreonemoral vegetasjonssone, og berggrunnen i området består av kvartsdioritt og dacitt. Topografien er variert, med to relativt flate topp-parti og sider ned fra toppene til alle kanter. Dette gir god representasjon av ulike eksponeringsgrader. I størsteparten av området er vegetasjonstypene fattige, mens nedre partier i sør har noen rikere forekomster. Ulike søkk og bratte skråninger gir variasjon i uttørkingseksponering og mikroklima, noe som igjen gir opphav til variasjon i fuktighet.

Mye kubikk er i nyere tid tatt ut, noe som har medført at området er fattig på elementer som død ved og store grove trær. Samtidig er det flere steder gode boniteter, Og raskt skogomløp er å forvente i disse arealene. Treslagssammensetningen er variert, med både edelløvtrær, boreale løvtrær og bartrær. Skogen er stort sett i hogstklasse fem og eldre, og er flersjiktet sjikt.

Artsmangfoldet i området som helhet er ikke veldig rikt, men huser likevel noen rødlistearter. 16 rødlistearter (2 EN, 1 VU og 13 NT) av lav, sopp, mose og karplanter er nå påvist i området. Bleikkantlav (NT) er en sjelden art med få funn som er verdt å trekke frem. Mangel på store grove trær og død ved anses som sentrale begrensende faktorer for videreutvikling av artsmangfoldet. Av rødlista naturtyper ble lågurtedelløvskog (VU) påvist.

Forvaltningsrelevante problemstillinger

Området har få forvaltningsrelevante problemstillinger, samtidig kan noen mangler fylles ved hjelp av skjøtsel. Området er fattig på død ved, både stående og liggende. Kontrollert lyngbrann er et tiltak ansett som viktig for å på sikt kunne bevare og øke området naturkvaliteter både knytta til habitat, elementer og artsmangfold. Lyngbrann vil kunne redusere veksten hos furutrær, skape gadd, død ved, brannsåer og kull. Alle disse faktorene vil kunne øke artsmangfoldet i området.

Praktiske utfordringer i felt

Ettersom sommeren var svært tørr ble registreringene av sopp antagelig noe mindre enn hva en kunne forvente i et normalår.

Figur 11: Eikeskog i Bambleåsen naturreservat. Foto: A. Nilsson

3.11 Nedre Rønningkåsene

Forvaltningsutfordringer – sammendrag

Tabell 10. Forvaltningsrelevante problemstillinger i Nedre Rønningkåsene naturreservat.

Beskrivelses-variabler	Arter/inngrep	Lokaliteter	Situasjon	Tiltak
7 FA: Fremmede arter	Rødhyll	Få spredte forekomster	Forekomst	Fjerning av fremmed art
Mdir PRFI_1	Traktorveg	I søndre del, vest til øst	Begrenset påvirkning	-

Naturfaglige observasjoner

Området Nedre Rønningkåsene omfatter et nettverk av ravnedaler i Nome kommune. Området befinner seg i boreonemoral vegetasjonssone, berggrunnen i området består av øyegneis, granitt og foliert granitt, og løsmassene er marine sedimenter. Gran dominerer store deler av området, men gråor, ask, osp, selje og bjørk opptrer frekvent, og spisslønn, hassel, eik og furu i partier. Vegetasjonen i området domineres av en mosaikkpreget veksling mellom svak lågurtskog og storbregneskog. I tillegg er det avgrenset små arealer med høgstaudevegetasjon. Flekkvise arealer som er for små til å figureres som egen polygon med lågurtvegetasjon og høgstaudevegetasjon forekommer også.

En stor andel av skogen er forholdsvis gammel, svakt til middels sjiktet og treslagsfordelingen fremstår som naturlig. Av den grandominerte skogen dominerer hogstklasse 4-5 med høyere frekvens av eldre trær i partier. Det er rikelige forekomster med dødt virke gjennom hele området, særskilt av gran, men alle treslag er representert i varierende grad. I store deler av området er det forholdsvis god kontinuitet noe som gjenspeiles i artsinventaret knyttet til dødt virke.

Høgstaudegranskog (NT) og den rødlistede landformen Leirravine (VU) omfatter det meste av området.

Det er per januar 2022 registrert 7 rødlistede arter (1 EN, 3 VU, 3 NT) inkludert ask i reservatet innen artsgruppene karplanter, moser og sopper. Foruten ask er alle artene, dog i noe varierende grad knyttet til skog med kontinuitet. Herunder rosenjodskinn (VU) og sjokoladekjuke (VU) som begge er knyttet til grovt virke og kontinuitet i produktive lavlandsskoger.

Forvaltningsrelevante problemstillinger

Området har få forvaltningsrelevante problemstillinger. Området er påvirket av tidligere hogster med kiler av ung skog, men domineres i dag av eldre hogstklasser. Skogområdene er på produktiv mark og raskt skogomløp er å forvente. Rødhyll er påvist med få, spredte forekomster.

Praktiske utfordringer i felt

Med forholdsvis stor metning med leire som gir sein drenering og friske typer, samt en mosaikkpreget vegetasjon er det utfordrende å trekke klare grenser med hensyn til rikhet. Som følge ble det vurdert at

mosaikk mellom storbregneskog og svak lågurtvegetasjon best beskriver naturvariasjonen i store deler av området. Det var svært lite markboende sopp å finne.

Figur 12: Dødved-rik grandominert skog på marin leire i Nedre Rønningskåsene NR. Foto: J.G. Brynjulvsrud

3.12 Ajertangen naturreservat

Forvaltningsutfordringer – sammendrag

Tabell 11. Forvaltningsrelevante problemstillinger i Bambleåsen naturreservat.

Beskrivelses-variabler	Arter/inngrep	Lokaliteter	Situasjon	Tiltak
7 FA: Fremmede arter	Rødhyll og ubestemt kornell	Få spredte forekomster	Forekomst	Fjerning av fremmed art

Naturfaglige observasjoner

Ajertangen naturreservat omfatter delvis flompåvirkede arealer ved Østeråa i Nome kommune. Området befinner seg i boreonemoral vegetasjonssone, berggrunnen i området består av øyegneis, granitt og foliert granitt, og løsmassene er elve- og bekkeavsetninger. Området omfatter flate, i hovedsak skogkledte arealer hvorav en del arealer er tydelig flompåvirket, mens andre arealer påvirkes av flom med relativt lav frekvens. Det meste av skogen domineres av vekselvis furu og gran, med en del innslag

av boreale løvtrær og noen få individer eik, mens flompåvirkede og/eller forsumpede arealer domineres av vier. Deler av den furudominerte skogen i øst har stedvis tuedannelse og trolig høyt grunnvannsspeil, og små partier kan trolig føres til myr- og sumpskogsmark, dog vurdert å være for små til å avgrenses som egne polygoner. Vegetasjonen er i hovedsak fattig til intermedier (KA d-e), men lågurtskog forekommer i liten grad flekkvis i områdets østre deler.

Skogen i området er ikke veldig gammel, men det forekommer en del eldre skog sør i området, med stedvise partier med en del dødt virke av furu. Ung og tett granskog forekommer i partier, særskilt i nordre deler av området.

Den rødlistede naturtypen flomskogsmark (VU) er påvist i området. Ingen rødlistede arter er påvist i området per januar 2022.

Forvaltningsrelevante problemstillinger

Området har få forvaltningsrelevante problemstillinger. I partier med ung granskog kan imidlertid en del gran ringbarkes for på sikt skape dødt virke og glenner i disse partiene. Fremmede arter er påvist med få spredte forekomster og bør fjernes. Eventuelle fremtidige endringer i reguleringen av vassdraget oppstrøms vil kunne påvirke arealer i naturreservatet.

Praktiske utfordringer i felt

Store deler av området er flompåvirket, og ved større flommer påvirkes hele reservatet. Det er imidlertid høyt grunnvannsspeil i en del arealer hvilket gjør det utfordrende å trekke grenser mellom flomskogsmark og (flompåvirket) myr- og sumpskogsmark. Det var svært lite markboende sopp å finne.

Figur 13: Helofyttsump i Ajertangen NR. Foto: J.G. Brynjulvsrud

3.13 Nomevatn fuglefredningsområde

Forvaltningsutfordringer – sammendrag

Tabell 12. Forvaltningsrelevante problemstillinger i Bambleåsen naturreservat.

Beskrivelses-variabler	Arter/inngrep	Lokaliteter	Situasjon	Tiltak
7 FA: Fremmede arter	Rødhyll og ubestemt Spirea	Få spredte forekomster	Forekomst	Fjerning av fremmed art

Naturfaglige observasjoner

Nomevatn fuglefredningsområde omfatter deler av deltaet der Straumen renner ut i Nomevatnet. Området befinner seg i boreonemoral vegetasjonssone, og berggrunnen i området består av øyegneis, granitt og foliert granitt, og løsmassene er elve- og bekkeavsetninger, samt marine sedimenter i mindre grad. Området omfatter helofyttsumper, myrmarker, kulturpåvirket våtmark og fastmark, myr- og sumpskogsmarker samt intensivt drevne jordbruksarealer. Det meste av arealene i området er flompåvirket, dog i varierende grad. Vegetasjonen i området domineres av fattige til intermediære typer.

Skogen i området er forholdsvis ung, for det meste som følge av at området, nær sagt i sin helhet, er kulturpåvirket og var mer eller mindre avskoget for noen tiår tilbake. På tungen i øst består skogen av yngre og eldre løvsuksesjoner på gamle beiteområder, hvorav en del av disse områdene inngår i aktivt beite i dag, trolig etter en brakkleggingsperiode i en del arealer. Åpen beitemark inngår også i området, og i tillegg inngår en stor andel av myrområdene i beitet areal. I randsonene mot Nomevatn forekommer helofyttsumper, stedvis over større arealer. Utover dette omfatter også området fulldyrket mark med kantsoner og mindre arealer med sterkt endret løs fastmark.

Den rødlistede landformen Delta (VU) preger store deler av området. I tillegg forekommer Semi-naturlig eng (VU) og Semi-naturlig myr (beitemyr) (EN), samt Flomskogsmark (VU).

Det er påvist en rekke rødlistede fuglearter i området, men per januar 2022 er ingen rødlistede arter i andre artsgrupper registrert

Forvaltningsrelevante problemstillinger

Fremmede arter er påvist med få spredte forekomster og bør fjernes. Eventuelle fremtidige endringer i reguleringen av vassdraget oppstrøms vil kunne påvirke arealer i naturreservatet. Jordbruksdrift i områdene kan opprettholdes i henhold til verneforskriften, men intensivering av jordbruksarealene bør unngås med hensyn til fremtidig gjengroing og eutrofiering.

Praktiske utfordringer i felt

Store deler av området er flompåvirket, og ved større flommer påvirkes hele reservatet. Store arealer har imidlertid høyt grunnvannsspeil hvilket gjør det utfordrende å trekke grenser mellom flomskogsmark og (flompåvirket) myr, myr- og sumpskogsmark, stedvis også mellom helofyttsump og myrmark. Mye av de semi-naturlige arealene har trolig vært brakklagt i en lengre tid, og beite er gjenopptatt i en del av disse arealene i nyere tid. Suksesser har i noen tilfeller gjort det utfordrende å kategorisere semi-

naturlig mark. Øyene i nord-østre del av området er kartlagt på avstand med kikkert. Det var svært lite markboende sopp å finne.

Figur 14: Helofyttsump i Nomevatn fuglefredningsområde. Foto: J.G. Brynjulvsrud

4 Referanser

- Artsdatabanken. 2018a. Fremmedartslista 2018. <https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>
- Artsdatabanken. 2018b. Norsk rødliste for Naturtyper 2018. <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>
- Artsdatabanken. 2021. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>
- Artsdatabanken og GBIF Norge. 2020. Artskart, internettportal for artssøk. <http://artskart.artsdatabanken.no/>
- Bratli, H., Halvorsen, R., Bryn, A., et al. 2019. Beskrivelse av kartleggingsenheter i målestokk 1:5000 etter NiN (2.2.0). Utgave 1, kartleggingsveileder nr 4, Artsdatabanken, Trondheim. https://www.artsdatabanken.no/Files/29653/Beskrivelser_av_kartleggingsenheter_m_lestokk_1_5000.pdf
- Halvorsen, R., Bryn, A. og Erikstad, L. E. 2016. NiNs systemkjerne – teori, prinsipper og inndelingskriterier. Versjon 2.2, Systemdokumentasjon 1, s 1–292. Artsdatabanken, Trondheim. https://www.artsdatabanken.no/Files/29717/Artikkel_1_NiNs_systemkjerne_teor_i_prinsip_per_og_inndelingskriterier.pdf
- NGU. 2022a. Interaktivt berggrunnskart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste. <https://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>
- NGU. 2022b. Interaktivt løsmassekart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste. http://geo.ngu.no/kart/losmasse_mobil/
- .

Biofokus

– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2021–027
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-062-5

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no